

VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT

NEDERLANDSE AFDELING

Zitting van 5 december 1972

AANWEZIG : de heer [REDACTED], vast lid, die het voorzitterschap waarneemt
de heren [REDACTED], vaste leden
de heer [REDACTED] plaatsvervangend lid
de heer [REDACTED], adviseur, secretaris

Nr. 3469/L/N.

Na verschillende zittingen te hebben gewijd aan het onderzoek van de vraag om advies van de minister van Binnenlandse Zaken van 15 mei 1972 betreffende een geamendeerd voorstel van decreet waarbij het taalgebruik in bestuurszaken geregeld wordt in bepaalde openbare diensten in het Nederlandse taalgebied en in de Nederlandse instellingen van Brussel-Hoofdstad heeft de Nederlandse Afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (V.C.T.) op 5 december 1972 eenparig volgend advies uitgebracht.

Afd. I - Inleiding.

Voorafgaandelijk wenst de Nederlandse afdeling haar werkwijze als volgt toe te lichten.

1. Zij meende bezwaarlijk het advies te kunnen geven over een voorstel van decreet, uitgaande van politieke mandatarissen. Wel meende zij, verwijzend naar artikel 61, §§ 1 en 2 van de bij koninklijk besluit van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (S.W.T.) op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken een advies te kunnen verstrekken over de materie die het voorwerp uitmaakt van het voorstel van decreet.

2. Dit advies en de erbij horende suggesties steunen vooral op de ervaring door de afdeling opgedaan bij het uitoefenen van haar opdracht ten aanzien van de wet van 1963.
3. Deze ervaring blijft derhalve gebonden aan de bepalingen van de S.W.T. Het ligt principieel buiten de bevoegdheid van de afdeling te oordelen of het wenselijk is, en in welke mate, bij decreet een wetgeving tot stand te brengen die ten gronde verder zou gaan dan ^{het} algemeen kader van de wet van 1963.

Ingevolge artikel 59bis, §§ 3 en 4, 2de lid van de Grondwet, gewijzigd op 24.12.1970 (B.S. 31.12.1970 en 22.1.1971), regelt de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap, bij uitsluiting van de wetgever, bij decreet, het gebruik van de talen in bestuurszaken in het Nederlands taalgebied, uitgezonderd wat betreft :

- de gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied en waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het gebied waarin zij gelegen zijn, voorschrijft of toelaat ;
- de diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd zijn ;
- de door de wet aangewezen nationale en internationale instellingen waarvan de werking gemeen is aan meer dan één cultuurgemeenschap.

Het decreet vindt geen toepassing in de taalgrens- en randgemeenten.

Nochtans lijkt het wel dat het decreet toepassing vindt in de, bij artikel 33 van de S.W.T. bedoelde gewestelijke diensten, waarvan de zetel binnen het Nederlands taalgebied gelegen is, zelfs zo zij faciliteitsgemeenten binnen hun werkkring tellen.

x

x

x

Afd. 2 - Toepassingsfeer van de taalwetgeving.

De materiële toepassingsfeer van de taalwetgeving blijft beheerst door artikelen 1 en 50 van de S.W.T.

Bij de parlementaire voorbereiding van artikel 59bis, § 3 werd er trouwens op gewezen dat de term "bestuurszaken" diende begrepen te worden in de betekenis welke de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van talen in bestuurszaken aan dit begrip heeft gegeven (verslag senator de Stexhe - Besch. Sen.1969-1970, nr. 390, blz. 9).

De toepassing van voormelde artikelen van de S.W.T. heeft, in de talrijke adviezen van de V.C.T. op dit stuk geen aanleiding gegeven tot bijzondere moeilijkheden. Zelfs ten aanzien van het begrip "personen belast met een taak die de grenzen van een privaat bedrijf te buiten gaan en die de wet of de openbare machten hun hebben toevertrouwd in het belang van het algemeen", werden aanvaardbare oplossingen gegeven. Aldus werd het Wetenschappelijk Centrum voor het Bouwbedrijf te Limelette dat in het algemeen belang van rijkswegen gesubsidieerd wordt en beschouwd als een rechtspersoon die belast is met een taak die de grenzen van een privaat bedrijf te buiten gaat en die de openbare machten hem hebben toevertrouwd; ingevolge artikel 1, § 1-2° van de S.W.T. valt het onder de toepassing van de taalwetgeving (F.A. advies nr. 1765 van 21 februari 1967).

Bij advies N.A. nr. 1301 van 1 februari 1966 werd een plaatselijke vereniging voor vreemdelingenverkeer ingevolge haar opdracht en samenstelling geacht een taak te vervullen die de grenzen van een privaat bedrijf te buiten gaat en onder de toepassing van de S.W.T. te vallen.

Bij adviezen V.C.T. nrs. 947 van 13 januari 1966, 1247 van 3 februari 1966 en N.A. nr. 2868 werd geoordeeld dat de taalwetgeving, krachtens artikel 1, § 1-2° van de S.W.T. volledige toepassing vindt op het centrum voor kernenergie te Mol, zowel voor de organisatie van de diensten als betreffende de rechtstoestand van het personeel.

Terecht werd in de oorspronkelijke tekst van artikel 1 van het voorstel van decreet, waarbij een toepassingsfeer die afwijkt van die van de S.W.T. was voorzien, bij amendement ingetrokken.

Krachtens artikel 59, §§ 2 en 4, 1ste lid van de Grondwet regelt de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap de cultuuraangelegenheden, ook ten aanzien van de instellingen te Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten moeten beschouwd worden als uitsluitend behorend tot de Nederlandse Cultuurgemeenschap; de Nederlandse afdeling stelt de onbevoegdheid der afdelingen vast ten aanzien van de toepassing van de taalwetgeving bij deze instellingen (art. 61, §5). Anderzijds zijn bij artikel 22, S.W.T. "de instellingen waarvan de culturele activiteit een enkele taalgroep interesseert onderworpen aan de regeling die geldt voor het overeenkomstige gebied".

Afd. 3 - Algemeen principe.

In de plaatselijke en gewestelijke diensten van het homogeen Nederlands taalgebied dient het Nederlands officieel als enige taalgebruikt in geschreven en mondeling taalgebruik voor de betrekkingen en handelingen van de openbare diensten.

Afd. 4 - Plaatselijke diensten.

1.- Omschrijving.

Naar de S.W.T., zijn plaatselijke diensten diegene waarvan de werkkring niet meer dan één gemeente bestrijkt (artikel 9 van de S.W.T.).

Deze diensten zijn de gemeenten en hun organen: de gemeenteraden en schepencolleges (advies V.C.T. nr. 1526 - 22.9.1966), de burgemeesters (advies N.A. nr. 966 - 6.4.1965), de C.O.O.'s (advies V.C.T. nr. 2.000 - 23.11.1967) en de ziekenhuizen door hen ingericht (advies N.A. nr. 957 - 9.2.1965), de kerkfabrieken, de stembureaus bij de verkiezingen (advies V.C.T. nr. 117 - 18.3.1965); advies N.A. nr. 3419 - 5.7.1972), de plaatselijke postkantoren (advies nr. 635 - 6.5.1965), de plaatselijke kantoren van R.T.T., de plaatselijke kantoren van belastingen en kadaster (advies V.C.T. nr. 1498 - 22.9.1966).

2.- Taalgebruik.

Naar artikel 10 van de S.W.T. gebruiken die diensten, in het Nederlands taalgebied, uitsluitend het Nederlands in de binnendiensten, in de betrekkingen met de diensten waaronder zij ressorteren, in de betrekkingen met de andere diensten uit hetzelfde taalgebied en uit Brussel-Hoofdstad en met de randgemeenten. Zij stellen de berichten, mededelingen en formulieren voor het publiek bestemd uitsluitend in de taal van het gebied.

In haar adviezen nrs. 651 en 15.12.1964 en 65 van 19.11.1966, oordeelde de Nederlandse afdeling dat van het personeel niet kan worden geëist dat het zou antwoorden in een andere taal dan die van het taalgebied; nochtans kan aan particulieren en diensten die buiten het taalgebied gevestigd zijn worden geantwoord in de taal van deze particulieren en diensten voor zover dit mogelijk is. Dit mag niet leiden tot het opleggen van de verplichting aan het personeel van de plaatselijke diensten een andere dan de streektaal te gebruiken (N.A. Advies nr. 3087 van 5.10.1971 ; N.A. advies nr. 1577 van 29 maart 1966).

De Afdeling oordeelde dat de gemeenteoverheid in het Nederlandstalig gebied kan eisen dat de bescheiden en plannen haar in het Nederlands worden voorgelegd (adviezen N.A. nrs. 868 van 19.11.1964, 1518 van 29.3.1966 en 1774 van 8.11.1966). De Nederlandse afdeling oordeelde verder dat het opleggen van een aanvullend examen over de Franse taal aan een telefonist door een stadsbestuur van een ééntalige gemeente strijdig is met de taalwet (Advies N.A. nr. 1253 van 8.7.1965) ; in zelfde zin : adviezen N.A. nrs. 55 van 1.10.1964 ; advies V.C.T. nr.629 A en B en advies V.C.T. 632 van 8.12.1964 (berichten) ; advies V.C.T. nr. 515 van 24.7.1964 ; advies N.A. nr. 515 B van 16.2.1965 (verkeersborden).

Die taalregeling voor de plaatselijke diensten, voorzien bij de artikelen 10 en 11 van de S.W.T., heeft geen aanleiding gegeven tot moeilijkheden.

3.- De term "politieke organen van de plaatselijke diensten" is vooralsnog niet in wettelijke bepalingen voorzien. De V.C.T. (advies V.C.T. nr. 1526 supra en nr. 811 van 15.10.1965) en de Raad van State hebben de gemeenteraden en burgemeesters en C.O.O.'s steeds als "diensten" in de zin van artikel 1, § 1, 1° S.W.T. beschouwd, zodat er zich geen nieuwe begripsomschrijving opdringt (R.v.S. 12.5.11 van 4.7.1967).

Dit standpunt wordt nog bevestigd in de adviezen N.A. nrs. 966 A van 27.4.1965 en 966 B van 6.4.1965 die vaststellen dat de benoeming van een burgemeester die de taal van het gebied niet kent afbreuk doet aan de eentaligheid van de dienst alhoewel de taalwetgeving geen criterium inzake taalkennis tot het begeven van het ambt van burgemeester heeft gesteld.

Het verdient nochtans aanbeveling volledigheidshalve de tekst van het voorstel van decreet aan te vullen met de woorden "de bedoelde diensten met inbegrip van de beraadslagende organen".

4.- De term "plaatselijke diensten met zetel in Brussel-Hoofdstad waarvan de werkring uitsluitend een gemeente zonder speciale regeling uit het Nederlands taalgebied omvat", vond vooralsnog geen ingang,

Artikel 9 S.W.T. verstaat inderdaad onder plaatselijke diensten die waarvan de werkring niet meer dan één gemeente bestrijkt. Wanneer de zetel van deze dienst in een gemeente gelocaliseerd is en de werkring zich over andere gemeenten uitstrekt, worden zij geacht niet langer een uitsluitend lokaal karakter te hebben.

5.- De toeristische faciliteiten, voorzien bij artikel 11, §3 van de S.W.T. hebben geen aanleiding gegeven tot misbruiken.

Naar voormelde bepalingen "mogen de gemeenteraden van de toeristische centra beslissen dat de berichten, mededelingen en formulieren die voor de toeristen zijn bestemd, ten minste in drie talen gesteld worden. Binnen de acht dagen delen zij de inhoud van hun beraadslagingen mede aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht".

Bij de Nederlandse afdeling van de V.C.T. werden 25 beslissingen van gemeenteraden betreffende toeristische faciliteiten aanhangig gemaakt waarvan 15 gunstig geadviseerd werden. De minister van Binnenlandse Zaken heeft in een paar gevallen geen vernietigingsmaatregel uitgesproken. In andere gevallen heeft de gemeenteraad zijn beslissing ingetrokken ; één gemeente werd door fusie opgeslorpt.

De afdeling gaf enkel gunstig advies wanneer een belangrijk aantal toeristen in de gemeenten een tijdlang verblijft waardoor het sociaal-economisch leven wordt beïnvloed ; voorbijgaand zelfs belangrijk bezoek van merkwaardigheden werd niet in overweging genomen (advies N.a. nr. 63 van 15.12.1964).

Anderzijds beschikte de afdeling bevestigend op de vraag of de uitzonderlijke maatregelen uitsluitend toepassing vinden in de gemeentelijke diensten en dus geen betrekking hebben op andere lokale diensten (advies N.a. nr. 1291 van 5.10.1967).

Het overgelegd voorstel van decreet laat twijfel bestaan over het behoud van die uitzonderingsmaatregelen ten gunste van de toeristen. De Afdeling beklemtoont in ieder geval de gewenste reciprociteit in het franstalig gebied.

6.- Vertalingen.

De artikelen 13, § 1 en 14, § 1, 2de lid, voorzien de aflevering door de provinciegouverneur van een vertaling, aan de particulieren die er de noodzaak van aantonen van de akten van de plaatselijke en gewestelijke diensten.

De vertalingen voorzien bij artikel 13 §§ 1 en 3 en bij artikel 14, § 1 van de S.W.T. betreffen allenn de akten door plaatselijke diensten binnen het Rijk opgemaakt en akten ontvangen door gemeenten en niet diegenen die afgeleverd worden in het buitenland (adviezen N.A. nrs. 706 van 19.11.1964 en 82 van 25.1.1966 en 77 van 7.7.1966).

De afdeling heeft geoordeeld dat deze vertalingen worden afgeleverd door een gewestelijke dienst ; dat zij het eentalig karakter van de plaatselijke dienst verstevigen. De mogelijkheid om vertalingen te doen afleveren heeft anderzijds geen aanleiding gegeven tot ongunstige bevindingen.

De afdeling oordeelt dat de bestaande regelen zonder bezwaar kunnen gehandhaafd blijven. Artikel 3 van het overgelegd voorstel van decreet huldigt de volstrekke zowel mondelinge als schriftelijke eentaligheid voor alle handelingen van de gewestelijke diensten ; die tekst is van de aard de aflevering van vertalingen, bedoeld bij de S.W.T., in het gedrang te brengen.

Hier ook moet in ieder geval de reciprociteit als principe in beide taalgebieden gesteld worden.

7.- Het taalgebruik voor de betrekkingen van plaatselijke diensten met niet gehiërarchiseerde diensten en personen uit anderstalige gebieden, is, behoudens voor Brussel-Hoofdstad, niet door de S.W.T. geregeld.

De leden menen dat, indien dit onderwerp bij een wet of decreet moet worden gereguleerd de regel van de reciprociteit dient gehuldigd ; iedere dienst stelt en spreekt de eigen taal ; de bescheiden gesteld in de taal van een ander gebied mogen niet geweigerd worden.

Afd. 5 - Gewestelijke diensten.

1.- Principe.

De Afdeling oordeelt dat het eentalig Nederlands karakter van de gewestelijke diensten zonder faciliteitsgemeenten, gelegen in het Nederlands taalgebied, dient beklemtoond door het officieel mondeling gebruik van de streektaal. De Afdeling oordeelt dat in de rand- en taalgrensgemeenten de faciliteiten moeten beperkt blijven tot de inwoners van de betrokken gemeenten.

2.- Het gebruik van de talen in de gewestelijke diensten waarvan de werkkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands taalgebied bestrijkt en waarvan de zetel in dat gebied gevestigd is, wordt geregeld bij artikel 33 van de S.W.T.

"Deze gewestelijke dienst gebruikt uitsluitend het Nederlands in zijn
 "binnendiensten, zijn betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert
 "en in zijn betrekkingen met de andere diensten uit hetzelfde taalgebied en
 "uit Brussel-Hoofdstad. Hij stelt de berichten, mededelingen en formulieren
 "die voor het publiek bestemd zijn uitsluitend in de taal van zijn gebied.

"In zijn betrekkingen met de particulieren gebruikt hij uitsluitend de taal van zijn gebied, onverminderd de mogelijkheid die hem gelaten wordt met de particulieren, die gevestigd zijn in een ander taalgebied, briefwisseling te voeren in de taal waarvan de betrokkenen zich bedienen".

"De akten die particulieren betreffen alsook de getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen die aan de particulieren worden afgegeven stelt hij in de taal van zijn gebied. Ieder belanghebbende, die er de noodzaak van aantoon, kan de vertaling ervan bekomen onder de in artikel 13, § 1 bepaalde voorwaarden" (art. 33, § 1).

De betrekkingen tussen niet gehiërarchiseerde diensten uit verschillende homogene taalgebieden zijn niet uitdrukkelijk geregeld.

De V.C.T. onderzocht verschillende vragen in verband met de betrekkingen tussen gewestelijke diensten van het Bestuur van Posterijen (Advies V.C.T. nr. 1104 van 1 december 1966) en van de N.M.B.S. (Advies V.C.T. nr. 3262 van 8 juni 1972). In die adviezen worden drie mogelijkheden opgesomd die niet in strijd met de S.W.T. blijken te zijn. Een voorkeur werd in feite gegeven aan het gebruik, van de taal voorgeschreven voor de binnendienst. De bepalingen van artikel 33, §§ 1 en 2 van de S.W.T. stroken essentieel met die van artikel 3 van het voorstel van decreet, met dien verstande dat in dit decreet een bijzondere nadruk wordt gelegd op het mondeling taalgebruik; Het is logisch in de tekst van artikel 3 van het decreet te verwijzen naar artikel 33 van de S.W.T., in plaats van naar artikel 32 S.W.T., naar de mening van de leden is de tekst van de vigerende S.W.T. duidelijk en levert geen speciale moeilijkheden op bij de toepassing.

Anderzijds kan het bepaalde in het tweede zinsdeel van artikel 4 van het voorstel van decreet, samengevoegd worden met de bepalingen van artikel 3 en tot een artikel betreffende de gewestelijke dienst, waarvan de werkkring uitsluitend gemeenten zonder speciale regeling uit het Nederlands taalgebied ~~bestrijkt~~ worden omgewerkt.

3.- Het voorstel van decreet houdt geen algemene bepalingen in wat de gewestelijke diensten waarvan de werkkring gemeenten betreft met een speciale taalregeling of met verschillende regelingen uit het Nederlands taalgebied, zoals bedoeld bij artikel 34, § 1.

De randfederaties zijn door art. 5 en 7 van het voorstel van decreet bij uitzondering wel geïsoleerd.

Artikel 34 van de S.W.T. beoogt die gewestelijke diensten waarvan de zetel in hetzelfde taalgebied is gevestigd.

Die dienst gebruikt "de taal van het gebied in binnendienst,
"in de betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert en in de
"betrekkingen met de andere diensten uit hetzelfde taalgebied en uit
"Brussel-Hoofdstad.

" De berichten, mededelingen en formulieren die hij rechtstreeks
"aan het publiek richt stelt deze dienst in de taal of talen opgelegd aan
"de plaatselijke diensten van de gemeenten waar zijn zetel gevestigd is.
"De berichten, mededelingen en formulieren die aan het publiek worden ver-
"strekt door bemiddeling van de plaatselijke diensten worden gesteld in de
"taal of talen welke die diensten voor soortgelijke bescheiden moeten ge-
"bruiken.

" In zijn betrekkingen met een particulier gebruikt deze gewes-
"telijke dienst de taal die te dezer zake opgelegd is aan de plaatselijke
"diensten van de woonplaats van de betrokken particulier.

" De akten, getuigschriften, verklaringen, machtigingen en ver-
"gunningen worden gesteld in de taal die de plaatselijke diensten van de
"woonplaats van de aanvrager moeten gebruiken. Wanneer ingevolge die
"regeling geen taalkeuze gelaten wordt kan de belanghebbende die er de
"noodzaak van aantoonst, kosteloos een gewaarmerkte vertaling in het Neder-
"lands, in het Frans of in het Duits laten uitreiken ; die vertaling heeft
"waarde van uitgifte of van gelijkkluidend afschrift ; zij wordt aan de
"gouverneur van de provincie van de woonplaats van de belanghebbende of
"indien het een vertaling in het Duits geldt, aan de gouverneur van de
"provincie Luik gevraagd (art. 34-13, § 1 van de S.W.T.).

"Noodzaak" is slechts aanwezig wanneer het gaat om akten waarvan gebruik moet worden gemaakt tegenover derden, die kunnen geacht worden, de taal waarin de akte gesteld is niet te verstaan (arrest Raad van State 12.509 van 4 juli 1967).

Naar het advies V.C.T. 1848 van 5 oktober 1967 betreffende de gewestelijke diensten heeft de wetgever, door in die diensten het gebruik van de taal voor te schrijven die opgelegd is aan de plaatselijke diensten van de gemeente waar de zetel van die dienst gevestigd is, slechts de berichten en mededelingen willen bedoelen die in of op de gebouwen van deze diensten rechtstreeks aan het publiek worden gericht, terwijl de berichten die in andere gemeenten van het ambtsgebied aan het publiek worden gericht, normaliter de taalregeling dienen te volgen die ter zake aan de plaatselijke diensten van die gemeenten is opgelegd.

De vraag werd onderzocht of, binnen het ressort van een gewestelijke dienst, als bedoeld in artikel 34, § 1 a van de S.W.T. de faciliteiten, die door de taalwetgeving in de taalgrensgemeenten zijn voorschreven, uitsluitend voorbehouden zijn aan de inwoners van die gemeenten dan wel of zij kunnen ingeroepen worden door de inwoners van de gemeenten zonder speciale regeling uit het ressort.

In het advies V.C.T. 2104 B, van 4 december 1969 was de meerderheid van de leden van oordeel dat de faciliteiten alleen moeten toegekend worden aan de inwoners van de gemeenten met een bijzondere regeling; zij meenden dat men anders aan de inwoners van gemeenten zonder speciale regeling meer rechten en faciliteiten zou toekennen in hun betrekkingen met de gewestelijke diensten dan in hun betrekkingen met de eigen gemeente.

x

x

x

In zijn advies van 25 april 1972 heeft de Raad van State het regime van de randfederaties onderzocht en verklaard:

- 1° dat de federaties niet vallen onder de bepaling "gemeenten of groepen van gemeenten palend aan een ander taalgebied" die krachtens artikel 59bis, § 4 van de Grondwet onttrokken zijn aan de regelende bevoegdheid van de cultuurraden.
- 2° dat de federaties beschouwd dienen te worden als "gewestelijke diensten" in de zin van art. 32 en volgende van het koninklijk besluit van 18 juli 1966 tot coördinatie van de taalwetten in bestuurszaken.

De Raad van State beklamtoent, dat de Kultuurraden enkel niet bevoegd zijn voor "diensten waarvan de werkkring verder reikt dan het taalgebied waarin zij gevestigd zijn" en dat de federaties zelfs zo zij gemeenten met faciliteiten omvatten, niet onder dit begrip vallen vermits zij alleen gemeenten behorend tot het Nederlandse taalgebied omvatten.

Indien artikel 5 van het voorstel van decreet goedgekeurd wordt, zullen zekere bepalingen van artikel 34, § 4 geen toepassing meer vinden op de federaties. De praktische moeilijkheden die hieruit kunnen voortvloeien zullen dan wellicht op het vlak van de gemeente een oplossing moeten vinden.

Drie van de randfederaties zijn gewestelijke diensten in de zin van artikel 34 van de S.W.T. (Halle, Asse, Zaventem) ; twee zijn gewestelijke diensten in de zin van artikel 33, § 1 (homogeen taalgebied).

De bepalingen van de artikelen 5 en 7 van het door de minister van Finnenlandse Zaken overgelegd voorstel van decreet beogen een uitsluitend Nederlands taalregime in alle randfederaties. Op de andere gewestelijke diensten die gemeenten, met een bijzonder taalregime tellen, behouden de bepalingen van artikel 34, § 1 van de S.W.T. verdere toepassing.

Gedaan te Brussel, 5 december 1972.

DE SECRETARIS

DE VOORZITTER

Voor eensluidend afschrift,
De Voorzitter van de V.C.T.

R.J. RENARD